

מלאים זיו

פנינים נפלאים על פרשיות השבוע מאת הספר "מלאים זיו" העומד לצאת לאור בקרוב בעזה"ת
פרשת בהר

ונראה דהכוונה היא דהרי יודע דבדין המעוות
הדין הרי מבואר בגמ' דהקב"ה תובע מהם נפשות
רק דבדרך כלל יכול הדין לירד לעומק הדין
ולהגיע אל האמת אבל כשמאנה את חבירו הרי
חבירו בעצמו לא יודע דחבירו רימה אותו ועי"ז
נמצא דהדין לא יפסוק הדין לאמיתו ואז נתחייב
הוא ח"ו מיתה נמצא דהחיים והמות ביד הלשון של
המרמה את חבירו

במדרש אם אתה מודה ברבית אתה המודה
ביציאת מצרים ואם אין אתה מודה ברבית
אין אתה מודה ביציאת מצרים

ונראה דהכוונה דלכאורה קשה להבין האיסור של
רבית דהרי המלווה מפסיד כסף שהיה יכול
להרויח בזמן הזה רק דאם אדם מאמין ביציאת
מצרים ויודע שאי לאו שהקב"ה הוציא אותנו
ממצרים עדיין היינו עבדים לפרעה אז לא איכפת
לי' להפסיד כסף כיון שאם היה במצרים הרי לא
היה לו כלל שום כסף א"כ ישמח שעכשיו אינו
עבד ולא איכפת לי' אם הוא מפסיד כסף מחמת
ציוי ד' נמצא שאם אדם מאמין ברבית אז הוא
מודה ביציאת מצרים ויודע שאי לאו שהקב"ה
הוציא היה עבד ולפיכך אינו חושש להפסיד מחמת
ציוי ד'

הפרשה הקודמות מסיימות ויציאו את
המקלל מחוץ למחנה וגו' ומתחיל פרשה זו
בדיני שמיטה

וצ"ה השייכות

ונראה דהכוונה היא דהרי הסיבה למה הוא קילל
הוא כיון שהוא טען דכיון דאמו מישראל ויש לו
דין כבן ישראל והרי ניתנה כבר ארץ ישראל לבני
ישראל מימות אברהם אינו יכול כביכול הקב"ה
לבוא עכשיו ולומר שזה לא מגיע למי שאין אביו
מישראל כיון שכבר ניתנה לבני ישראל וגם הוא
נחשב כבן ישראל

אבל גבי שמיטה רואין דהקב"ה צוה עכשיו לבני
ישראל שישמרו את השמיטה ולא יעבדו עם
הקרקע בשנה השביעית ולכאורה אם כבר ניתן
הארץ לבני ישראל איך יכולין לומר להם עכשיו
שלא יחרשו ולא יזרעו בשנה השביעית בארץ
שכבר ניתן להם וע"כ שרק קנין פירות ניתן לבני
ישראל אבל גוף הקרקע לא ניתן להם עדיין
ולפיכך היה הקב"ה יכול להתנות עמהם שיקבלו
את ארץ ישראל רק ע"מ שיעשו שמיטה ואם לאו
יגלו וא"כ מובן דה"נ יכול הקב"ה לעכב בעדו שלא
יקבל חלק בארץ כיון שגוף הקרקע לא ניתן להם
עדיין

בקרא לא תונו איש את אחיו הה"ד החיים
והמות ביד הלשון

מה ענין שמיטה אצל הר סיני

וידבר ד' אל משה בהר סיני וגו' ושבתה הארץ שבת לד' וברש"י הקשה מה ענין שמיטה אצל
הר סיני

ואולי י"ל הפי' בזה דהרי אדם יכול לחשוב דבשלמא מה שנטל חלקו ארץ צריך לשמור בזה הלכות שמיטה
אבל מה שקנה בא"י מממונו לא יתחייב בזה בהלכות שמיטה שהרי השדה הזה קנה בעצמו לפיכך משמיענו
הקרא דכמו שמצינו שבזה שקבלו ישראל התורה עשו שלא יחרב העולם דהרי אי לא קבלו התורה היה העולם
נחרב נמצא שרק בזכותן עומד העולם ואפ"ה צוה ה' לשמור שמיטה ואין אדם יכול לומר הלא כל העולם עומד
בזכותי ה"נ כשאדם קנה השדה נמי חייב לשמור שמיטה

וידבר ד' אל משה בהר סיני וגו' ושבתה הארץ שבת לד' וברש"י הקשה מה ענין שמיטה אצל
הר סיני

ונראה שהכוונה היא דהרי מצינו בשבת פ"ח מכאן מודעא רבה לאורייתא דקבלו בני"י את התורה באונס שכפה
הקב"ה עליהם את ההר כגיגית ומסיק הגמ' ואפ"ה הדר קבלוהו עליהם בימי אחשוורוש נמצא דקבלת התורה
ברצון היה בימי אחשוורוש והרי אז היו בגלות בבל נמצא דלא קבלו עליהם אז רק המצוות ששייכות גם
בגלות אבל לא המצוות התלויות בארץ לפיכך קאמר הקרא דמצוות שמיטה נצטוו רק בהר סיני ולא קבלו
עליהם עוה"פ בימי הפורים כמו בשאר המצוות וא"כ הו"א שזה אין חייבין לשמור כיון שהיא באונס קמ"ל
דאפ"ה ושבתה הארץ שבת לד'

וידבר ד' אל משה בהר סיני וגו' ושבתה הארץ שבת לד' וברש"י הקשה מה ענין שמיטה אצל
הר סיני

והנראה שהכוונה היא דהרי אדם עלול לחשוב דהלא יפסיד כסף הרבה ע"י שלא יעבוד כל השנה לפיכך קאמר
הקרא דיחשוב דבלי קבלת התורה היה מת לגמרי שהיה הקב"ה כופה עליהם ההר כגיגית וקבלת התורה היא
רק תנאי שע"ז יכול לחיות וא"כ צריך לקיים אותו אפי' כשהיא קשה

וידבר ד' אל משה בהר סיני וגו' ושבתה הארץ שבת לד' וברש"י הקשה מה ענין שמיטה אצל
הר סיני

והנראה שהכוונה היא דהרי ידוע מה שאמרו חז"ל בא חבקבוק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחי' דתכלית
של כל התורה היא שיהי' לאדם אמונה בד' והרי שמיטה מה שאדם מניח כל השנה השדה שלו ואינו עובד כלום
זה מראה דהאדם יש לו הרבה אמונה שד' ישלם לו בשאר השנים
וזהו הכוונה מה שסמכו שמיטה אצל הר סיני לומר דהתכלית של כל המעמד של קבלת התורה התכלית היא
מה שצדיק באמונתו יחי'

וידבר ד' אל משה בהר סיני וגו' ושבתה הארץ שבת לד' וברש"י הקשה מה ענין שמיטה אצל
הר סיני

והנראה שהכוונה היא דהרי עלול האדם לחשוב שהאיך יכול להפסיד כ"כ כסף ע"י שאינו עובד בשמיטה והרי
ידוע דבני ישראל יצאו ממצרים רק בזכות של קבלת התורה כמו שאמר ד' בהוציאך את העם ממצרים תעבדון
את האלוקים על ההר הזה נמצא שזהו הכוונה שאם האדם אינו רוצה להפסיד כסף מחמת שמיטה אומרים לו
תזכור ההר סיני שרק בזכות זה יצאת ממצרים ואי לאו זה לא היה לך כלום שהיית עבד א"כ אתה חייב לשמור
כל המצוות שנצטוית בהר

וידבר ד' אל משה בהר סיני וגו' ושבתה הארץ שבת לד' וברש"י הקשה מה ענין שמיטה אצל
הר סיני

ונראה שהכוונה היא דהרי האדם צריך שיהי' לו אמונה גדולה כדי שלא לזרוע בשביעית שצריך להאמין שהכל
היא מאת ד' ולפיכך לא יפסיד כלום ע"ז נמצא שע"י מה ששמעו בהר סיני אנכי ד' אלוקיך ולא יהי' לך ע"ז
יכול לשמור מצוות שמיטה

וידבר ד' אל משה בהר סיני וגו' ושבתה הארץ שבת לד' וברש"י הקשה מה ענין שמיטה אצל
הר סיני

ונראה שהכוונה היא דהרי כתיב ויתן להם ארצות גוים ועמל לאומים יירשו בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו
ינצורו נמצא דכל ארץ ישראל זכו רק בזכות התורה וא"כ לא יקשה לו למה יפסיד שנה של זריעה וקצירה
שיזכור שרק ע"י ההר סיני והתורה קיבל את ארץ ישראל

וידבר ד' אל משה בהר סיני וגו' ושבתה הארץ שבת לד' וברש"י הקשה מה ענין שמיטה אצל
הר סיני

ונראה דהכוונה היא דהרי הסיבה למה יש לשמור שמיטה בשנה היא כיון ששנה שבעית מרומז למלכות
וצריכין להראות שהקב"ה היא המלך ולפיכך יכול ד' לומר שלא לעבוד בשדה כיון שהכל שייך לו ואימתי ראו
גודל מלכותו זה היה אצל ההר סיני שאז ירד ד' עם כל המלאכים וכל העולם נזדזע נמצא דע"י ההר סיני שראו
גודל מלכותו ולפיכך יש להבין דבשנה השבעית שהיא מלכות יש לשמור שמיטה להראות שד' הוא אדון הכל

וידבר ד' אל משה בהר סיני וגו' ושבתה הארץ שבת לד' וברש"י הקשה מה ענין שמיטה אצל
הר סיני

והנראה בזה היא דהרי ידוע דהעונש על אי שמירת שמיטה היא שילכו לגלות ולכאורה למה מגיע להם עונש
כזה רק דהרי ידוע דבעת שהיו בגלות במצרים אמר ד' בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על
ההר הזה נמצא דכל הטעם שיצאו מהגלות היא כיון שיקבלו התורה לפיכך מובן דאם עברו על התורה מגיע
להם לילך לגלות ולפ"ז מובן למה נסמכה ההר סיני דדווקא אצל שמיטה שיש העונש של גלות צריכין להסביר
למה מגיע להם עונש כזה כיון דרק יצאו מהגלות בזכות ההר סיני ולפיכך אם לא שומרים התורה ממילא יחזרו
לגלות

וידבר ד' אל משה בהר סיני וגו' ושבתה הארץ שבת לד' וברש"י הקשה מה ענין
שמיטה אצל הר סיני

ונראה דהכוונה היא דלכאורה איך היה הקב"ה יכול להתנות עם בני ישראל שישמרו שמיטה כשיבואו לארץ
הלא כבר ניתנה הארץ לאברהם וא"כ הלא אין יכולין להתנות תנאי לאחר שכבר נתנו החפץ במתנה רק דהרי
מצינו בהר סיני שהקב"ה התנה עם מעשה בראשית אם יקבלו בני ישראל את התורה בהר סיני טוב ואם לאו
אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו הרי שהתנאי היה לאחר שכבר נבראו שלא שייך להתנות בדבר שלא נברא וגם
כן משמע הלשון אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו משמע שעכשיו כבר נבראו ולכאורה הלא כבר נבראו בעצמן
ואיך שייך להתנות עמם לאחר שכבר נבראו לעצמן וע"כ דיכולין להתנות גם לאחר שכבר ניתנה המתנה וה"נ
בשמיטה לא בעינן תנאי קודם שינתן הארץ לבני ישראל

וידבר ד' אל משה בהר סיני וגו' ושבתה הארץ שבת לד' וברש"י הקשה מה ענין שמיטה אצל
הר סיני

ונראה דהכוונה היא דהרי מבואר בקרא וצוית את ברכתי בשנה השישית נמצא שאין האדם מפסיד כלום
משמירת שמיטה וא"כ יאמר האדם שהוא שומר שמיטה כשנת חופשה כיון דממילא אינו מפסיד כלום לפיכך
סמך התורה ההר סיני לומר שיכוין האדם שהוא שומר מצוות שמיטה רק משום שניתן על ההר סיני
א"נ י"ל דלא יאמר האדם כיון שיש לי שנה שאני לא עובד בה אילך לישן ולטייל לפיכך סמך לו ההר סיני
לומר דבשנת השמיטה ינצל הזמן ללמוד תורה שניתן בהר סיני

וידבר ד' אל משה בהר סיני וגו' ושבתה הארץ שבת לד' וברש"י הקשה מה ענין שמיטה אצל
הר סיני

ונראה דהכוונה היא דהרי לכאורה איך יכול האדם לעשות שמיטה ולסמוך על הנס שה' ישלח לו שיבוא
הברכה לתוך התבואה הלא אין סומכין על הנס ואסור ליהנות ממעשה ניסים
רק דכיון דבנתנת התורה אמר הקב"ה שילמדו כל היום וכידוע שיטת ר' שמעון בברכות ל"ה דהמצוה היא
שילמוד האדם כל היום ויסמוך על הנס שמלאכתו כבר יעשה ע"י אחרים א"כ הרי רואין שזה לא נקרא
למיסמך על הנס דכל העולם משועבד להתורה כיון שרק ע"ז נתקיים שמים וארץ כמו שאמר הקב"ה אם בני
ישראל מקבלין את התורה מוטב ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו נמצא דכשאדם עושה רצון ד' וסומך
על ד' לא נקרא שסומך על הנס ולפיכך יכול לשבות בשמיטה מחמת דכל העולם נתבסס אצל ההר סיני

וידבר ד' אל משה בהר סיני וגו' ושבתה הארץ שבת לד' וברש"י הקשה מה ענין שמיטה אצל
הר סיני

ונראה דהכוונה היא דהרי לכאורה ע"ז שעושין שמיטה הרי מפסידין הרבה מצוות של זהירות בכלאים
והפרשת תרומות ומעשרות

רק דהרי מצינו גבי ההר סיני שהקב"ה כפה עליהם ההר כגיגית ואמר אם אתם מקבלין את התורה מוטב ואם
לאו שם תהא קבורתכם והקשה התוס' שם דלכאורה למה הוצרכו לזה הרי בני ישראל ענו כבר נעשה ונשמע
וצ"ל דהפ"י היא דבזה שענו נעשה ונשמע התכוונו לומר דאפ"י קודם שנשמע נעשה קודם מעצמנו עוד כמה
מצוות אפ"י יותר ממה שנצטוונו ורק אח"כ נשמע מה שאנו חייבין ע"פ התורה אבל הקב"ה לא רצה בזה
שיוסיפו עוד מצוות מעצמן ולפיכך אמר להם אם אתם מקבלין את התורה לא יותר ולא פחות טוב ואם לאו שם
תהא קבורתכם

נמצא שזהו הכוונה הכא דלכאורה איך יש לומר לעשות שמיטה הלא מפסידין ע"ז הרבה מצוות התירוץ היא
בהר סיני דכמו שרואין שם שאין הקב"ה רוצה שנעשה יותר ממה שנצטוונו ה"נ אין הקב"ה רוצה שנעשה יותר
מצוות ממה שהוא צוה וכיון שאמר שנעשה שמיטה ולא נשמור המצוות הרי זהו מה שהקב"ה רוצה שלא נעשה
המצוות בשנה זו ואסור להוסיף או לפחות מזה

וידבר ד' אל משה בהר סיני וגו' ושבתה הארץ שבת לד' וברש"י הקשה מה ענין שמיטה אצל
הר סיני

ונראה דהכוונה היא דהרי לכאורה ע"ז שעושין שמיטה הרי מפסידין הרבה מצוות של זהירות בכלאים
והפרשת תרומות ומעשרות

רק דהרי מצינו גבי ההר סיני שהקב"ה כפה עליהם ההר כגיגית ואמר אם אתם מקבלין את התורה מוטב ואם
לאו שם תהא קבורתכם והקשה התוס' שם דלכאורה למה הוצרכו לזה הרי בני ישראל ענו כבר נעשה ונשמע
וצ"ל דהפ"י היא דבזה שענו נעשה ונשמע התכוונו לומר דאפ"י קודם שנשמע נעשה קודם מעצמנו עוד כמה
מצוות אפ"י יותר ממה שנצטוונו ורק אח"כ נשמע מה שאנו חייבין ע"פ התורה אבל הקב"ה לא רצה בזה
שיוסיפו עוד מצוות מעצמן ולפיכך אמר להם אם אתם מקבלין את התורה לא יותר ולא פחות טוב ואם לאו שם
תהא קבורתכם

נמצא שזהו הכוונה הכא דלכאורה איך יש לומר לעשות שמיטה הלא מפסידין ע"ז הרבה מצוות התירוץ היא
בהר סיני דכמו שרואין שם שאין הקב"ה רוצה שנעשה יותר ממה שנצטוונו ה"נ אין הקב"ה רוצה שנעשה יותר
מצוות ממה שהוא צוה וכיון שאמר שנעשה שמיטה ולא נשמור המצוות הרי זהו מה שהקב"ה רוצה שלא נעשה
המצוות בשנה זו ואסור להוסיף או לפחות מזה

א"נ נראה דהכוונה היא דהרי מבואר בקרא וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וצוית את ברכתי בשנה
השמינית ולכאורה איך יכנס הברכה קודם שעדיין שמר השמיטה מי יודע אם ישמור השמיטה או לא וע"כ
שהקב"ה רואה העתידות מה שיהי' בלב האדם והנה בהר סיני מצינו שבני ישראל אמרו נעשה ונשמע ומקשין
התוס' בשבת פ"ח ע"א דא"כ למה כפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית ואמר אם אתם מקבלין את התורה מוטב
ואם לאו שם תהא קבורתכם הלא הם ענו נעשה ונשמע אבל לפי מה שרואין בשמיטה מובן דהרי ד' רואה
העתידות מה שיהי' בלב האדם לעתיד וראה דבעתיד יהו כאלו שלא ירצו בלבם לקיים התורה מאהבה
וזהו ההמשך וידבר ד' אל משה בהר סיני וק' דלמה היו צריכין לכפות עליהם ההר אבל מזה שרואין פרשת
שמיטה וק' מה נאכל בשנה השביעית וע"כ שווצוית את ברכתי וק' מאיפה יודעין אם ישמורו השמיטה וע"כ
שד' יודע מה שעתיד להיות בלבם וא"כ מובן דלפיכך הוצרך לכפות עליהם ההר כגיגית כיון שראה שבעתיד
לא ירצו בלבם לקיים המצווה מעצמן באהבה רק מתוך כפי'

לע"נ אאמו"ר הרה"ח ר' מנחם מנדל בהרה"ח ר' ישראל וועטענשטיין ז"ל

לע"נ מו"ח הרה"ג ר' חיים יצחק עוזר זצ"ל ביבלחט"א הגה"צ ר' שמואל ישכר רוזנגרטען שליט"א

בכל עניני הגליון ולקבלו בדוא"ל נא לפנות לדוא"ל siferimryziv@gmail.com